

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
 בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
 ויבדלחט"א הרב אשר וייס
 והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
 הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

כיבוד העזרה בשבת

(ס"ד א') **משנה:** כמעשהו (כשחל) בחול מעשהו בשבת. אלא שהכהנים מדיחים את העזרה (בשבת) שלא ברצון חכמים¹.

(ס"ה א') (ומברר) שלא ברצון מאן? אמר רב חסדא: שלא ברצון רבי אליעזר². דאי רבנן, הא אמרי שבות הוא, ואין שבות במקדש.

מאי היא? **דתניא:** אחד החולב והמחבץ והמגבן, כגרוגרות. המכבד והמרבץ והרודה חלות דבש בשוגג בשבת, חייב חטאת. הזיד ביום טוב, לוקה את הארבעים, דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים: אחד זה ואחד זה אינו אלא משום שבות.

רב אשי אמר: אפילו תימא שלא ברצון חכמים, ורבי נתן היא, **דתניא:** רבי נתן אומר: שבות צריכה התיירו, שבות שאינה צריכה (לעבודת הקרבנות) לא התיירו (והדחת העזרה אינה נצרכת לעבודת הקרבנות).

שיטות הראשונים

איסור שבות במקדש: פסק הרמב"ם כרבנן דרבי נתן, וכתב, "חל ארבעה עשר להיות בשבת - כמעשהו בחל כף מעשהו בשבת. ורוחצין את העזרה בשבת, שאין אסור שבות במקדש, אפלו בדבר שאינו צריך עבודה; אסור שבות במקדש - היתר הוא."³

דם התערובת

(ס"ד א') **משנה:** רבי יהודה אומר: כוס היה ממלא מדם התערובת (המוטל על ריצפת העזרה) וזורקו זריקה אחת על גבי המזבח. ולא הודו לו חכמים (שסוברים דם מבטל דם, ונמצא בטל בדם שאינו דם הנפש, הפסול לזריקה).

(ס"ה א') **תניא:** רבי יהודה אומר: כוס היה ממלא מדם התערובת, שאם יישפך דמו של קרבן אחד מהם (לארץ, ולא נזרק ממנו למזבח) נמצא (כוס) זה מכשירו (שהרי מעורב בו מן הנשפך).

(ומקשה) והלא דם התמצית (היוצא לאחר שנפסק דם הנפש) מעורב בו (מפסחים הרבה, ואם יישפך דם של אחד, כולו בטל במיעוטו. ומה תועיל זריקה, שהרי בטל).

רבי יהודה לטעמיה, דאמר: דם התמצית דם מעליא הוא.

¹ שאמת המים מהלכת בעזרה, וכשהן רוצין להדיח העזרה פוקקין את נקב יציאתה, והמים פושטין והולכין על גדותיה ומדיחין את כל העזרה, שרצפה של שיש הייתה כולה, ואח"כ פותחין הנקב והמים יוצאים ובערב הפסח מתוך שהדמים מרובים היו מדיחין אותה, והכהנים היו מדיחים אותה בשבת שלא ברצון חכמים. רש"י.

² דאמר בעלמא גבי מכבד, דהיינו דומיא דהדחה איכא חיוב חטאת. הלכך, במקדש כשכבר נעשה צורך גבוה, אסור. רש"י.

³ מקורות: רמב"ם (הל' קרבן פסח א, טז).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

דתניא: דם התמצית באזהרה (בלאו ולא בכרת). רבי יהודה אומר: בהיכרת.

והאמר רבי אלעזר: מודה רבי יהודה לענין כפרה שאינו מכפר (שאינו ראוי לזריקה), שנאמר⁴ "כי הדם הוא בנפש יכפר". דם שהנפש יוצאה בו, מכפר. דם שאין הנפש יוצאה בו, אינו מכפר.
(ס"ה ב') אלא רבי יהודה לטעמיה דאמר (זבחים ע"ח א'): אין דם מבטל דם⁵.

שיטות הראשונים

אם דם מבטל דם: פסק הרמב"ם כרבנן, דדם מבטל דם, וכתב, "נפל מים לתוך הדם שבמזרק - אם יש בו מראה דם, כשר. נפל לתוכו יין או דם חלין - אומדין אותו, אלו היה מים: אם ראויין לבטל דם שבמזרק עד שלא יהיו מראיו מראה דם - הרי זה לא יזה ממנו..."⁶

הליכת כהנים בעזרה בדם הפסחים

(ס"ה ב') **תניא:** אמר להן רבי יהודה לחכמים: לדבריכם, למה פוקקין את העזרה? אמרו לו: שבח הוא לבני אהרן שילכו עד ארכובותיהם בדם.

והא קא חייץ! לח הוא ואינו חוצץ. **כדתניא:** הדם והדיו והחלב והדבש, יבשים חוצצין, לחין אין חוצצין.

והא קמתוסי מאנייהו, **ותניא:** היו בגדיו מטושטשין ועבד, עבודתו פסולה.

וכי תימא: דמדלו להו למאנייהו, **והתניא:** "מדו בד", מדו כמדתו, שלא יחסר ולא יותיר!

בהולכת איברין לכבש, דלאו עבודה היא.

ולא?! והא מדבעי כהונה, עבודה היא! **דתניא:** "והקריב הכהן את הכל... המזבחה", זו הולכת אברים לכבש!

אלא: בהולכת עצים למערכה, דלאו עבודה היא.

בהולכת אברים לכבש ובהולכת דם, מיהא היכי אזלי? דמסגי איצטבי.

שיטות הראשונים

והא קא חייץ: כתב הרמב"ם (הל' ביאת המקדש ה"ז) "וכן כל העוסק בעבודה מעבודות המקדש - צריך שיהיה עומד על הרצפה; ואם היה דבר חוצץ בינו ובין הקרקע, כגון שעמד על גבי כלים או בהמה או על רגלי חברו - פסול."

היו בגדיו מטושטשין עבודתו פסולה: כתב הרמב"ם (הל' כלי המקדש ח"ד) "בגדי כהונה - מצותם שיהיו חדשים, נאים ומשולשלים, כדרך בגדי הגדולים, שנאמר: "לכבוד ולתפארת" (שמות כח, כח). היו מטושטשין, או מקרעין, או ארפין יתר על מדתו, או קצרים פחות ממדתו, או שסלקן באבנט ועבד - עבודתו פסולה. היו משחקין, או שהיו ארפים וסלקן

⁴ ויקרא, פר' אחרי מות, יז, יא.

⁵ משום שמין במינו אינו בטל. הלכך, לא בטיל ההוא דאישתפיר, ובכל פורתא דמטי מיניה למזבח, זריקה היא ומיתכשר.

⁶ מקורות: רמב"ם (פירוש המשנה; הל' פסולי המוקדשין ב, כב).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

בְּאַבְנֵט עַד שְׁנַעֲשׂוּ כְּמִדַּתוֹ וְעָבַד - עֲבוּדָתוֹ כְּשָׂרָה.

הולכת עצים למערכה ואיברים לכבש: כתב הרמב"ם (הל' ביאת המקדש טו, ו) "וְכֵן הִתְפַּשְׁטוּ, וְהִנְתִּיחַ, וְהוֹלְכֵת עֲצִים לְמִזְבֵּחַ - כְּשָׂרָה בְּזָרִים, שְׁנַעֲמַר בְּאַבְרָם: "וְהִקְרִיב הִכְהֵן אֶת הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ" - זו הוֹלְכֵת אַבְרָם לְכַבֵּשׁ; הוֹלְכֵת אַבְרָם הִיא שְׂצָרִיכָה כְּהֵנָּה, אֲבָל הוֹלְכֵת עֲצִים אֵינָה צְרִיכָה כְּהֵנָּה."

הפשטת והקטרת הפסח

(ס"ד א') **משנה:** כיצד תולין ומפשיטין (את עור קרבן הפסח)? אונקלוס (וויס) של ברזל היו קבועים בכתלים (בעזרה במקום בית המטבחים), ובעמודים שבהן תולין ומפשיטין. כל מי שאין לו מקום לתלות ולהפשיט, מקלות דקים וחלקים היו שם. מניח (את המקל) על כתפו ועל כתף חברו, ותולה (על המקל), ומפשיט.

(ס"ד ב') רבי אליעזר אומר: י"ד שחל להיות בשבת (ואינו יכול לתקן המקלות) מניח ידו על כתף חברו, ויד חברו על כתפו, ותולה ומפשיט.

(המשך משנה): קרעו והוציא את אמוריו, נתנם במגיס (קערה), והקטירן על גבי המזבח.

(המשך משנה): (י"ד שחל בשבת) יצתה כת הראשונה וישבה לה בהר הבית (שלא היו יכולין להוליך פסחיהן לבתיהן). שנייה (יצאה וישבה) בחיל (השטח שבין הסורג לחומת עזרת נשים, בתחילת עליית ההר). והשלישית במקומה עומדת (בעזרה). חשיכה (במוצאי שבת), יצאו (לבתיהם) וצלו את פסחיהן.

שיטות הראשונים

תליית קרבן הפסח במקלות בי"ד שחל להיות בשבת: כתב הרמב"ם, ואין רבי אליעזר מתיר טלטול אותן המקלות?⁷ וחכמים אומרים אין שבות במקדש. ואין הלכה כרבי אליעזר.

קרעו והוציא את אמוריו: במסכת שבת (קט"ז ב') אמרין, שלא יוציא את האימורין קודם הפשטת העור, משום נימין של צמר הנדבקין באימורין. וכן מבואר ברמב"ם, "ותולין, ומפשיטין את פלו, וקורעו, וממחה את קרביו עד שמשיר מהן הצוּפָה והפָּרֶשֶׁת, ומוציא את האמורין ונותנן בכלי, ומולחן, ומקטירן הפהן על גבי המזבח."

הפשטת הפסח כשחל י"ד בשבת: במסכת שבת איפליגו תנאי. לרבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה, מפשיטין את הפסח עד החזה. ולחכמים מפשיטין את כולו. וכתבו תוספות, דעל פי מסקנת הסוגיא שם, אף רבנן לא שרו אלא בברזי.⁸ ודעת ר"י דלחכמים מותר להפשיט לגמרי. וכן משמע מסתימת הרמב"ם.⁹

⁷ וטעם איסור טלטולם מבואר במסכת שבת (פרק כל הכלים, קכ"ג ב'), אמר רבי אלעזר: (המשניות של) קנין (שהיו שמים במערכת לחם הפנים בין חלה לחלה, להפרידן, שתיכנס הרוח ביניהם ולא יתעפשו) ומקלות (בפסח שחל להיות בארבעה עשר) גלוסטרא (נגר שיש בראשו גלוסטרא) ומדוכה (שאסור לטלטלה כשאין בה שום), כולן קודם התרת כלים נשנו (לפני שהותרו הכלים, לאביי לצורך גופו, ולרבא אף לצורך מקומו).

⁸ רש"י (שבת קי"ז א') פירש, בחתיכות דקות, מפשיט וחותר, דאין דרך הפשטה בכך, ולא מלאכה הוא אלא שבות. וריטב"א (שבת ק"ג א', ד"ה אטו) פירש, שנוקב ומפשיט, דלא איכפת לו בעור להפשיטה. ועיי"ש (בדבריו, קי"ז א', ד"ה ומפרקין).

⁹ על פי ביאור הגר"א (או"ח שלד, טז, ס"ק יח) וליקוטי הלכות. מקורות: רמב"ם (הל' קרבן פסח א, טז). תוספות (ס"ה ב', ד"ה אלו דברים). ר"י (הו"ד בתוספות שבת קי"ז א', ד"ה דשקיל).